

คติชนหมู่บ้านตะโหนด

๑. มุขปาฐะ

๑.๑ คำทุกภาษา

ย ย ย ย ย ๑.๑.๑ มะม่วงหิมพานต์ = หัวครก (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๒ ชมพู = ชมโพแก้ว (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๓ ฝรั่ง = ชมโพ (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๔ พักทอง = น้ำเต้า (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๕ พักเขียว = ขี้พรว้า (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๖ ชมื่น = ขี้หมื่น (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๗ พริก = ดีปลี (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๘ ตะไคร้ = ไคร (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๑.๙ มะละกอ = ลอกอ (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๐ ข้าวโพด = คง (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๑ สับปะรด = มะลิ (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๒ แตงโม = แตงจีน (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๓ ละมุด = ซ้าว้า (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๔ มะม่วง = ลูกม่วง (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๕ มะขาม = ส้มขาม (ทศพร สิ้นศรชัย ให้ข้อมูล วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๖ เป็นอย่างไรบ้าง = พรือม้ง (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๗ ปัจจุบัน = ห่วงนี้ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๘ ไร่ = ไร่ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๑๙ กลับบ้าน = หลบเริน (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๒๐ ลำบาก = เสดสา (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๒๑ วัว = ฮั่ว (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑.๒๒ เยอะแยะ = กองเอ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

- ๑.๑.๒๓ แพน = โม้เด็ก (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๒๔ ตะหลิว = เจียนฉี่ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๒๕ ทัพพี = หวก (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๒๖ ชะมด = มูสัง (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๒๗ อร่อย = หรอย (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๒๘ ไม่ทราบ = ม่ามูมาย (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๒๙ ชี้เห่ = โบระ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๐ เป็นหวง = หวังเหวิด (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๑ ศาลา = หลา (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๒ ภาชนะสำหรับตักน้ำในบ่อ = ยหมาตักน้ำ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๓ รั้วแรง ลนลาน = ลกลัก, ลกลก (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๔ บ้าจี้ = ลาต้า (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๕ ขวางออกไป = ลิว, ซัด (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๖ ซอมซ่อ = ม่อร้อง, หม้องเหม้ง (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๗ โลกมาก = ตาล่อ, หาจก, ตายอยาก (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๘ โกรธ = หวิบ (กิตติยา ลั่นศิริ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๓๙ บ้อง = เบร่อ (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๐ ทำไม = ไช (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๑ โโกหก = ชี้หก (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๒ กระท่อม = หน่า (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๓ อึกแล้ว = หล่าว (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๔ กะละมัง = โคม (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๕ เลอะเทอะ = หลูละ (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๖ ประจำ = อาใหญ่ (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๗ ทิ้ง = ทุ่ม (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๘ ขวางสิ่งของลงบนพื้น = พัด (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๔๙ กัด = ขบ (ปัทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

- ๑.๑.๕๐ กัดแทะ = คลัด (ปีทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๑ กลิ่นฉุน = ฉอง (ปีทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๒ ตื้อนั่น = ช้องตึง (ปีทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๓ กินไม่หมด = แหะ (ปีทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๔ เอาเงินไปแลก = แลกเบี้ย (ปีทมากร ชำนาญอักษร ให้ข้อมูลเมื่อที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๕ สะใจดี = ได้แรงอก (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๖ เขียง = ดานเขียง (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๗ หนึ่งเดียวนี้ = แห่งก๊ีบ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๕๘ ผงชูรส = แป้งหวาน (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๐ ยี่หลุมมีน้ำและ = โพระ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๑ ก็เพราะว่า = กะเบ่อ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๒ น่าจะ = สำหว่า, สว่า (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๓ เศษเหรียญ = ลูกตาง (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๔ รัป = แรบ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๕ โคน = แท่ง (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๖ หลบซ่อน = หยบ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๗ ฐูความ = ฐูสา (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๘ ฐูสี(รังเกียจ) = ส่า (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๖๙ กะปี่ = เคย (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๐ น้ำพริก = น้ำซุบ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๑ เอาอีกแล้ว = เอาแหลวหลาว (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๒ ตะปู = เหล็กโคน (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๓ เป็นห่วง = ข้องใจ (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๔ เกะกะ = กางกลาง (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๕ แคะ = แซวก (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๖ คอย = เคร่า (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๗ งูจงอาง = งูบองหลา (วิญดา จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พุศิจิกายน ๒๕๕๙)

- ๑.๑.๗๘ ตะกร้า = ฉ่าหิ้ว (วิญดา จันทร์สร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๗๙ สัณญา = ชันชี (วิญดา จันทร์สร ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๐ เขือก = เขียก (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๑ น้ำตก = ไตน (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๒ พุงนี้ = ต่อก้าว (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๓ น้ำพริก = น้ำชุบ (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๔ ละเอียด = เนียน (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๕ หิว = เนื่อยย (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๖ ป่าซา = เปรว (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๗ ไล้ = ยิก (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๘ ครก = ครกเบือ (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๘๙ สาก = สากเบือ (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๐ ไม่สบาย = พร้อใจ (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๑ เก่งมาก = สุดยอด (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๒ เข็นรถ = รุนรถ (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๓ ลูกตาล = ลูกโหนด (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๔ ชนบท = ในหมอง (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๕ รสสุคนธ์ = ย่านปด (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๖ เสื่อ = สาด (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๗ กะลา = พรก (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๘ กากมะพร้าว = พรต (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๙๙ วัง = แล่น (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๑.๑๐๐ แมงปอ = แมงปี่ (นายจรรยา มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
- ๑.๒ คำอวยพร
- ย ย ย ย ย ๑.๒.๑ ขอให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข
- ย ย ย ย ย ๑.๒.๒ ขอให้โชคดี
- ย ย ย ย ย ๑.๒.๓ ขอให้เจริญ ๆ นะลูกน้า

ย ย ย ย ย ๑.๒.๔ คิดอะไรก็ขอให้ได้สมปรารถนา

ย ย ย ย ย ๑.๒.๕ ขอให้พระคุ้มครอง (นางนิต จันทร์สร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๓ คำอุทิศ

ย ย ย ย ย ๑.๓.๑ ขอให้ส่วนบุญส่วนกุศลที่ลูกได้ทำไว้ ส่งผลให้ครอบครัวและลูกเอง มีความสุขความเจริญ

ย ย ย ย ย ๑.๓.๒ บุญกุศลที่ได้ทำไว้ครั้งนี้ จงดลบันดาลให้ลูกหลานทุกคนมีแต่ความสุข (นางนิต จันทร์สร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๔ ตำนาน

๑.๔.๑ เขาอกทะลุ

ย ย ย ย ย ชายผู้หนึ่งชื่อนายเมือง เป็นพ่อค้าช่าง ตะแกมีเมียสองคน เมียหลวงชื่อนางศิลา และมีลูกสาวชื่อนางยี่สุน ส่วนเมียน้อยชื่อนางบุผา และมีลูกชายชื่อนางซังกั้ง ลักษณะนิสัยของนายซังกั้งตรงกับชื่อ คือเป็นคนเกกมะเหรก ดื้อดึง และมุทะลุ ฝ่ายเมียหลวงและเมียน้อยก็ไม่ลงรอยกัน มักทะเลาะด่าทอและตบตีกันเสมอ

วันหนึ่งนายเมืองเดินทางไปค้าขายต่างถิ่น นางยี่สุนลูกสาวไม่อยู่บ้านเช่นกัน นางมักอาศัยเรือสำเภาเดินทางหนีไปค้าขายถึงต่างแดน ฝ่ายนายซังกั้งนั้นก็ไม่อยู่ติดบ้าน นางบุผา ผู้เป็นแม่ก็ได้เป็นห่วง เพราะเอือมระอาอยากที่จะตักเตือนสั่งสอนลูก

ภายในบ้านจึงเหลือแต่เมียหลวงและเมียน้อย ต่างก็ทำงานคนละอย่าง คือเมียหลวงนั่งทอผ้าหรือทอหูกอยู่ใต้ถุนบ้าน และเมียน้อยตำข้าวโพดโดยใช้สากตำลงไปในครก ชาวใต้เรียกการตำข้าวว่า โ ซ่อมสารโ ซวงหนึ่งต่างเกิดปากเสียงกันอย่างรุนแรง ถึงกับบันดาลโทสะออกมาอย่างไม่ยั้งคิดนั่นคือ เมียหลวงใช้กระสวยทอผ้าซึ่งชาวใต้เรียกว่า โ ตรนโ ฟาดศีรษะเมียน้อยอย่างเต็มแรงจนเป็นแผลแตกเลือดไหลแฉกแฉก ฝ่ายเมียน้อยก็ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ นางจึงใช้สากตำข้าวกระทุ้งหน้าอกเมียหลวงอย่างแรงจนอกทะลุ ในที่สุดทั้งคู่ทนความเจ็บปวดไม่ไหวถึงแก่ความตายและกลายเป็นภูเขานั้นคือเมียหลวงเป็น โ เขาอกทะลุโ ส่วนเมียน้อยเป็น โ เขาหัวแตกโ ซึ่งทางการเรียกว่า โ เขาคุหาสวรรค์โ

ฝ่ายนายเมืองกลับจากการค้าขาย เมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าวจึงเสียใจและตรอมใจในที่สุดก็ถึงแก่ความตายกลายเป็น โ เขาเมือง หรือ เขาชัยบุรีโ ซึ่งมีลักษณะคล้ายช่างหมอบ ฝ่ายลูกสาวเมื่อขึ้นจากเรือสำเภาและเห็นเหตุการณ์วิบไวยคเช่นนั้น นางยิ่งโศกเศร้าเสียใจเลย ถึงแก่ความตายเช่นกัน และกลายเป็น โ เขาชัยเสนโ ซึ่งมีลักษณะคล้ายเรือสำเภา ศพสุดท้ายคือนายซังกั้งกลายเป็น โ ภูเขาซังกั้ง หรือเขากังโ ปัจจุบันอยู่ในเขตโรงพยาบาลพัทลุง (นางนิต จันทร์สร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๔.๒ บ้านตะโหนด

ตำนานที่เล่ากันมาของผู้เฒ่าผู้แก่ กล่าวถึงเส้นทางค้าขายของชาวอินเดียซึ่งเดินทางมาจากฝั่งทะเลอันดามัน (อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง) ซึ่งเป็นเมืองท่าที่สำคัญทางชายฝั่งทะเลอันดามัน ข้ามเทือกเขาบรรทัดทางของเขาตระผ่านชุมชนตะโหนดบริเวณบ้านเขาหัวช้าง ซึ่งมีลำคลองหัวช้าง(คลองโหละหลุน) คลองสายนี้ไหลไปรวมกับคลองสายอื่นอีกหลายสายเป็นคลองท่ามะเดื่อไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลาบริเวณอำเภอบางแก้ว ซึ่งเส้นทางสายนี้ไปขึ้นที่เมืองสติงพระหรือสติงพารานสี (อำเภอสติงพระจังหวัดสงขลาในปัจจุบัน) ทางฝั่งอ่าวไทย จากการเดินทางด้วยเส้นทางดังกล่าวก็เกิดมีชุมชนเล็กๆ ขึ้น และพัฒนาเป็นชุมชนบ้านตะโหนดในปัจจุบัน โดยมีร่องรอยทางโบราณคดี ปรากฏหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้มีท้าวตเป็นชื่อท่าน้ำของบ้านหัวช้าง และถ้าพระอยู่บริเวณเขาหัวช้าง ซึ่งเป็นทางผ่านของเส้นทางเดิมนั้น และเส้นทางสายนี้ก็ยังมีเส้นทางที่ชาวบ้านใช้เป็นเส้นทางเดินป่าล่าสัตว์และหาของป่าจากตะโหนดไปยังฝั่งตะวันตกของเทือกเขาบรรทัดอยู่ถึงปัจจุบันนี้ จากตำนานบอกเล่า และแหล่งวรรณคดีที่ปรากฏน่าจะเชื่อถือได้ว่าตะโหนดเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานชุมชนมานานแล้วอย่างน้อยก็น่าจะเป็นช่วงสมัยอยุธยาตอนต้น (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๔.๓ บ้านหัวช้าง

บ้านหัวช้าง เป็นชื่อหมู่บ้าน ตั้งอยู่ในตำบลตะโหนด อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง มีภูเขาย่อม ๆ หลายลูกตั้งอยู่ใกล้ ๆ กัน คือ เขาหัวช้าง เขาหลักไก่อ เขาตีนป่า เขาคลองเฉลิม จากเอกสารของโรงเรียนบ้านหัวช้าง มีตำนานเล่าดังนี้

ตาคลองเฉลิม มีลูกสาวสวยคนหนึ่ง เกิดป่วยเป็นโรคเริ่มขึ้นที่ศีรษะ นายหลักไก่อกับนายหัวช้างได้มาช่วยกันเยียวยารักษาลูกสาวตาคลองเฉลิมเกิดชอบ พอนายหลักไก่อ ส่วนนายหัวช้างก็หลงรักสายผู้นี้อยู่ด้วย นางตีนป่าพี่สาวนายหัวช้าง ขอร้องน้องชายว่า ผู้หญิงคนเดียวอย่าไปแย่งกันเลย นายหัวช้างยอมตามที่สาวขอร้อง แต่หลงรักลูกสาวตาคลองเฉลิมอย่างแนแนแน่น ไม่สามารถหักใจได้จึงตรอมใจตาย เกิดเป็นเขาหัวช้าง ต่อมานายหลักไก่อตายลงอีก เกิดเป็นเขาหลักไก่อ นางตีนป่าเมื่อตายไปเกิดเป็นเขาตีนป่า ตาคลองเฉลิมตายลงอีก เกิดเป็นเขาคลองเฉลิม ส่วนลูกสาวไม่ปรากฏว่าไปเกิดเป็นอะไร (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓

๑.๕ นิทาน

๑.๕.๑ กำเนิดต้นข้าว

ย ย ย ย ในสมัยโบราณนานมาแล้วข้าวเกิดขึ้นเองโดยไม่ต้องปลูก และมีขนาดใหญ่มาก ใหญ่กว่ากำมือของมนุษย์ประมาณ ๕ เท่า เมล็ดข้าวนั้นมีสีเงินและมีกลิ่นหอม มนุษย์ก็ได้ใช้หุงกินกันมานาน ต่อมาเมื่อมีหญิงคนหนึ่ง สร้างยุ่งจางให้ข้าวมาเกิดในยุ่งจาง แม่หญิงคนนั้นเป็นคนที่มีจิตใจหยาบช้า ที่ข้าวเมล็ดใหญ่ด้วยไม้ เมล็ดข้าวแตกหักและปลิวไป ที่ปลิวไปตกในป่าก็กลายเป็นข้าววอดย ที่ปลิวไปตกในน้ำก็กลายเป็นข้าววนาคามีชื่อว่านางพระโพสพ นางพระโพสพอาศัยอยู่กับปลาในหนองน้ำ นางพระโพสพโกรธมนุษย์จึงตัดสิ้นใจจะไม่กลับไปอีก มนุษย์จึงต้องอดอยากไม่มีข้าวกินไปถึงพันปี ย ต่อมาเมื่อลูกชายของเศรษฐีไปเที่ยวป่าแล้วเกิดหลงทางจนมาถึงหนองน้ำก็นั่งร้องไห้ ปลากังเกิดความสงสารจึงขอให้นางพระโพสพบอกทางให้และกลับไปอยู่กับมนุษย์ นางพระโพสพจึงได้เล่าถึงความโศกเศร้าของแม่หญิง ลูกชายเศรษฐีจึงได้ออกรับนางพระโพสพกลับไป แต่นางก็ไม่ยอมกลับ เทวดาจึงแปลงตัวเป็นปลากับนกแก้วมาอ้อนวอนให้นางกลับไปดูแลมนุษย์และพระศาสนา เพราะพระพุทธรูปจะไปเกิดอีก นางพระโพสพจึงยอมกลับไปเมืองมนุษย์แต่ข้าวนั้นจะเล็กลง และต้องทำการเพาะปลูก ถ้าจะดำข้าวจะต้องทำพิธีขอเพื่อที่จะขออนุญาตต่อนางพระโพสพ และเมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วต้องทำพิธีสู่ขวัญข้าวด้วย (นายจรัญ มณฑอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พศศิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ๑.๕.๒ รวมคนซีไม้

ย ย ย ย มีชายอยู่ ๓ คน เป็นเพื่อนบ้านกัน ชื่อดอกบวบ ดอกกรัก ดอกคูณ วันหนึ่งทั้ง ๓ คนได้มาพบกัน และได้ตกลงกันว่าในแต่ละคนเล่านิทานให้เพื่อนฟังกันคนละเรื่อง โดยให้เป็นเรื่องที่ไม่มีที่สุดดอกบวบเป็นคนแรกที่เล่าก่อนก็เริ่มเล่าดังนี้ ฉันมีปืนยาว ๗ ศับ อยู่กระบอกหนึ่ง ไล่คืนปืนเข้าไป ๘ ศับ พร้อมทั้งไล่ลูกปืนไป ๘ ลูก แล้วฉันก็ออกเดินทางหาหยิงนกเปิดน้ำเมื่อไปที่หนองแห่งหนึ่ง ก็ได้ไปพบเขานกเปิดน้ำ ๘ ตัว เล่นน้ำบ้างลอยคอบ้างอยู่ในหนองน้ำแห่งนั้น ฉันก็ได้ยิงปืนออกไปยิงเดียวเท่านั้น ถูกนกเปิดน้ำตายไปทั้งหมดถึง ย ๗ ตัว ส่วนอีกตัวหนึ่งบินขึ้นไปอยู่บนท้องฟ้า ฉันก็เดินเข้าไปเก็บนกเปิดน้ำที่ฉันยิงตายในหนอง ก็ลงไปเจอกับลูกปืนที่จมน้ำอยู่ลูกหนึ่ง ฉันก็เลยบอกกับลูกปืนไปว่า โ ในนกเปิดน้ำบินอยู่บนฟ้าในโน้ เจ้าลูกปืนก็วิ่งปรูดขึ้นไปในอากาศ ถูกนกเปิดน้ำที่บินอยู่บนฟ้าในนั้นตกลงมา ฉันเลยได้นกเปิดน้ำเพิ่มอีกตัวหนึ่งดอกกรักทำหน้าที่เล่าบ้างว่า

เมื่อวานฉันเข้าไปเข้าป่าแล้วเอาระบอบน้ำเข้าไปด้วย เมื่อไปถึงป่าแผลกแล้วก็ตั้งกระบอกน้ำทิ้งไว้ แล้วลงมือเกี่ยวแผลก ขณะที่ข้าทำการเกี่ยวแผลกอยู่นั้นเอง แผลกมันเคลื่อนไปเคลื่อนมาพอดีตอนนั้นเกิดมีหนูป่าตัวหนึ่งวิ่งมา ฉันเลยขว้างหมูป่าตัวนั้นด้วยเคียว ด้ามเคียวเข้าไปคาในตูดของหนูป่า หมูป่ามันก็เกิดตกใจแล้วก็วิ่งไปวิ่งมาคงจะหิวเคียวมันหลุดออกมา เคียวก็เกี่ยวแผลกให้ฉันหมดป่าเลย แผลกวันนั้นเหยียดไฟไหม้ในป่า แล้วมาไหม้กระบอกน้ำที่ข้าวางทิ้งไว้ด้วย เหลือแต่น้ำตั้งได้ฉันยังได้กินน้ำนั้นอยู่เลยดอกคูณก็เล่าบ้างว่า

เมื่อวานนั้นฉันไปเที่ยวล่าสัตว์ในป่าใหญ่ เผลอไปเจอช้างเข้า ก็เลยยิงข้างตาย แล้วฉันก็เอามีดดอกมมาเถื่อนหนึ่ง เถือตรงไหนมันก็ไม่เข้าซอกที่ฉันเห็นอยู่เต็มทีจึงไปนั่งพักอยู่ที่ไทรริมไม้ พอตีตอนนั้นมีอีแร้งมาจากไหนก็ไม่รู้ บินมาสัก ๕๐ ตัวได้อยู่ อีแร้งมันคงหิวก็มาจิกข้างกิน มันจิกตรงไหนก็จิกไม่เข้า มันก็ลองไปจิกตรงตูดข้าง ตูดข้างก็โหว อีแร้งมันก็พากันเข้าไปอยู่ในท้องข้างกันหมดเลย ฉันก็เลยลองเอาไปไม้ไปอุดตูดข้างไว้ แล้วพอดีตอนนั้นมีเจ๊กสองคนพอลูกเดินผ่านมา บอกว่าจะไปเมืองจีน ขอซื้อข้างฉันว่าจะขายเท่าไร ฉันเลยตกลงขายไป ๕๐๐ บาท แล้วตาแป๊ะก็โดดขึ้นข้างไปส่วนลูกก็กอดเอว ข้างมีอีแร้งอยู่ในท้องก็บินขึ้นไปบนฟ้าเลย เผลอลูกเจ๊กเกิดถ่ายท้อง เมื่อถ่ายแล้วไม่มีอะไรจะเช็ดตูดฉันไปเอาไปไม้มาจากตูดข้างเพื่อมาเช็ด อีแร้งเห็นรูออกแล้วตั้งนั้นจึงบินออกมาจากท้องข้าง ข้างไม่มีอีแร้งข้างในแล้วข้างก็เลยตกลงมาจากฟ้า เจ๊กและลูกจึงตกลงมาตายทั้งหมด ย (นายจรัญ มณฑอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พศศิกายน ๒๕๕๙)

๑.๕.๓ ปลาแก้มขี้

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่ง มีอยู่ด้วยกัน ๔ ชีวิต ได้แก่ ตา ยาย หมา และแมว ยายนั้นมีแหวนอยู่วงหนึ่งงามมาก หมาเมื่อได้เห็นแหวนของยายแล้วก็เฝ้าเฝ้าอยู่ในใจของมันยิ่งนัก

ต่อมาไม่นาน หมาก็ได้ลักแหวนของยายไปเสีย ตายายจึงใช้ให้แมวตามไปเอาแหวนคืนมาจากหมาให้ได้ แมวก็ได้ตามไปทันหมาที่สะพานแห่งหนึ่งซึ่งหมากำลังข้ามอยู่บนสะพานนั้นพอดี แมวจึงได้ร้องถามหมาขึ้นว่าได้ลักแหวนของยายมาบ้างไหม หมาจึงอ้าปากจะพูดโต้ตอบกับแมวเลยทำให้แหวนที่มันคาบอยู่นั้นหล่นลงไปในคลองเสีย และก็บังเอิญในคลองนั้นได้มีฝูงปลาฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ แหวนวงนั้นจึงได้ถูกปลาตัวหนึ่งคาบเอาไป

เมื่อแหวนได้ตกลงไปในคลองเสียเช่นนั้นแล้ว หมากับแมวก็ได้หันหน้าเข้าหากันเพื่อปรึกษาหารือที่จะงมแหวนจากคลองนั้นให้ได้ โดยหมาได้รู้สึกรู้สึกลึกที่ลึกใจของหมาจึงได้บอกกับแมวว่า มันจะต้องเอาแหวนนั้นไปคืนยายให้ได้ มิฉะนั้นแล้วมันก็จะไม่กลับไปบ้านของตายายอีกเป็นอันขาด หมาจึงได้ลงไปดำว่ายอยู่ในคลองเพื่อหาแหวนแต่ก็ไม่พบแต่อย่างใด มันจึงคิดว่าจะวิดน้ำในคลองนั้นให้แห้งเสียเลย หมาจึงได้ลงไปดำในคลองนั้นแล้วก็ขึ้นมาสะบัดน้ำ ออกจากตัวมันได้ทำอยู่เช่นนั้นวันทั้งวันทั้งคืน

ฝ่ายปลาที่อาศัยอยู่ในคลองนั้นต่างก็ตกใจกลัวว่าน้ำจะแห้งแล้วพวกตนก็จะพากันตายหมด
หัวหน้าฝูงปลาจึงได้มาพูดขอรองกับหมาทันทีโดยให้หมายุดิการวัดคลองเสีย แล้วตนก็อาสาเอาแหวนมาคืนให้
หัวหน้าฝูงปลาจึงได้พาบริวารออกค้นหาปลาตัวที่คาบแหวนนั้นไปจนพบ แล้วก็ได้ออกแหวนคืนให้หมาแต่โดยดี แต่ปลาตัวนั้นก็ ไม่ยอมคืนให้ ปลาทั้งฝูงโกรธปลาตัวนั้น
จึงพากันเข้าตบตีอย่างแรงแหวนวงนั้นมา และได้นำไปให้หมาได้ในที่สุด

ในการข้อย่างเอาแหวนจากปลาด้วยกันครั้งนั้น ปลาตัวที่มีแหวนอยู่ในครอบครองก็ได้ถูกเพื่อน ๆ ปลาตบตีเอาจนแค้นทั้งสองข้างออกยิ่งนัก
ปลาตัวนั้นจึงได้แถมเข้ามาตั้งแต่บัดนั้นและมันก็ได้มีเผ่าพันธุ์ต่อมา ปลาทุกตัวที่สืบเชื้อสายมาจากปลาตัวนั้นก็ล้วนแต่มีลักษณะคล้ายกับแถมซ้ำเหมือนกันหมด
จึงได้เรียกชื่อปลาชนิดนี้ตามลักษณะของมันว่า "ปลาแถมซ้ำ" มาจนทุกวันนี้ (นายประติษฐ์ จันทรรฐ ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๖ เนื้อเพลงแปล

ย ย ย ย ย ๑.๖.๑ เจ้าขวัญนอนในเปลผ้า

ย ย ย ย ย ฮาเฮ้อ เห่อเฮ้อ นอนนอน เหยย ย ย ย เจริญขวัญเจ้านอนในเปลผ้า ย ย ย ย ย ย เจ้านอนเสียเกิดนงกานดา

ครั้นตื่นขึ้นมาได้เหวยนมาย ย ย ย ย ย ย นอนเกิดแก้วเมื่อย ย ย ย ย ย ย ขวัญข้าวของแม่อย่าประหลาด

ตื่นตื่นทรมายมย ย ย ย ย ย ย ย เหวยนม พระมาร เหน่ เหยะ ดาย (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๖.๒ นางงามลงเก็บข้าว

ย ย ย ย ย ย ย ฮาเฮ้อ เห่อเฮ้อ เดือนสาม เหยย ย ย ย นางงามจะลงเก็บข้าว ย ย ย ย เก็บนาไหนจ่าย ย เก็บข้าวที่นาโคหาแนะทางให้พี่ไป
เห็นบ้านนายไกรอยู่สาชาย ย ย ย ย ย ย ย ย ตกแต่ต้นหว้าย ย ย ย นั้นและหิวนา เหน่ เหยะ น่อง (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๖.๓ ไก่แจ้

ย ย ย ย ย ย ย อ่า.. เอ้อ เหน่ ไก่แจ้ เหยย ว่ายนน้ำหว่าแห่ ไปขอเมีย ย ย ย ย ย ย ชนหมากลอยน้ำเสีย ย ย ย ย เอ้าไหว ขอเมียละไก่แจ้ ย ย
ขึ้นนั่งเรือหนอง เขาเอาเงิน เอาทอง สองสามแคเรีย ย เอ้าไหวขอเมียละไก่แจ้ ย บอกแม่ว่า ลอย เหน่...เสีย (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๖.๔ ต้นพร้าว

ย ย ย ย ย ย ย อ่า เอ้อ เหน่ ต้นพร้าวเหอ ต้นพร้าวทางลอมย ย ย อ้ายตัดหัวเดินกมย ย ย อ้ายตัดหัวเดิน

งยย ย อ้ายตัดหัวปากปิดย อ้ายตัดหัวปากเผยย ย ย เดินกม เดินงย อ้ายตัดหัวช่างทำเ ฆบาว (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๖.๕ ตัดหัว

ย ย ย ย ย ย ย อ่า เอ้อ เหน่ ตัดหัวเหอ น่องตัดหัวแล้วตัดหัวเล่า ตัดหัวเมื่อกินข้าวย ตัดหัวที่หนึ่งเล่า

เมื่อเขานอน ตัดหัวที่หนึ่งแล้วเมื่อปูลาด ตัดหัวที่หนึ่งเล่าเมื่อลากหมอน อ้ายตัดหัวร้อย

ท่อนย ทำให้นองอวารเ ฆใจ (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๖.๖ นกคุ่ม

อ่า เอ้อ เหยย ย ย นกคุ่มเหอ หางลุ่นตีนเทียนย เทียมได้ผิวเหมียนย ย นิ่งเขียนแต่เล็บ

ฝักนึ่งชายเล กะไม้ตองย ย ย ย ย ฝักนึ่งชายคลองกะไม้เก็บย ย ย ย นิ่งเขียนแต่เล็บ ย ย กินของ กำนัลเ ฆผัว (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๖.๗ ต้นส้มเกลี้ยง

อ่า เออ เหยอ ย ย ต้นส้มเกลี้ยงเหยอ ย ออกชื่อว่ามีเลี้ยงย ย อธิกโหลกลี้ยงสักเท่าใด

แก้วแม่ สิบแม่ย ย ย ไม่เหมือนแม่เราตั้งแต่หยอ ย ย อธิกโหลกลี้ยงสักเท่าโดย หว่างแม่ของ เรายัง โหยโย โสม (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๖.๘ ต้นเชือก้อย

อ่า เออ เหยอ ต้นเหอ ต้นเชือก้อยย ย รักกันแต่น้อย ุ่ย น้ำตานองย้อยไม่หอนแห้ง

รักคือหรือรักหน้าย ย ย น้องรักวาจากี่ข้างแหล่งย ย ย น้ำตานองย้อยไม่หอนแห้ง เสียแรงที่รัก โ สม.กัน (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๖.๙ ไก่เถื่อน

ไก่เถื่อน เหอ ชั้นเหือนทั้งบ้านย ย ย ย ลูกสาวซัดร้าน นอนให้แม่ปลุก

ฉวยได้ตามขวาน แยกวางดั่งพลุกย ย ย ย ย ย ย ย นอนให้แม่ปลุก ลูกสาวซัดร้าน (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๖.๑๐ จันทร์เจ้า

จันทร์เอ๋ย จันทร์เจ้า ขอข้าว ขอแกงย ย ย ย ย ย ย ย ขอหวอนทองแดง ผูกมือน้องข้าย ย ย ย ขอช่าง ขอฆ่า ให้องข้าชีย ย ย ย ย ย ย ย ขอแก้ว ให้องข้านี้ย ย ย ย ย ย ย ขอเตียงตั้ง ให้องข้าอนอย ย ย ย ย ย ย ย ขอละคร ให้องข้าดู

ขอยายชู เลี้ยงน้องข้าเถิดย ย ย ย ย ย ย ย ขอยายเกิด เลี้ยงตัวข้าเอง (นางเจื่อน มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๗ ประวัติศาสตร์

ย ย ย ย ๑.๗.๑ บ้านตะโหมด

ย ย ย ย ตำบลตะโหมดย เมืองเล็กๆ ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง แต่เมืองเล็กๆแห่งนี้กลับเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งในด้านประเพณี วัฒนธรรม สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในเรื่องของความเชื่อ ย ย ย ย การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง สำหรับชาวบ้านตะโหมดโดยเฉพาะชาวไทยพุทธมีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่เคารพนับถือมาช้านานนับตั้งแต่เริ่มตั้งวัดนับเป็นเวลา 100 ปีมาแล้ว

สำหรับร้อยเรื่องเมืองตะโหมดในวันนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับประวัติของพ่อท่านช่วย ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวตะโหมด เนื่องจากตามหลักฐานที่ปรากฏว่าในสมัยก่อนวัดตั้งอยู่ทางทิศใต้ห่างจากที่ตั้งวัดในปัจจุบัน 300 เมตร ชาวบ้านเรียกกันว่า วัดเหนือ เพราะอยู่ต้นน้ำลำธารของวัดปัจจุบัน โดยมีประวัติดังต่อไปนี้

พ.ศ.2330 หลวงพ่อไชยทอง (พ่อแก่ไชยทอง)เป็นผู้ปกครองวัดเหนือ แต่สันนิษฐานว่าวัดยังไม่ได้รับอนุญาตตั้งให้ถูกต้องกฎหมาย

พ.ศ.2450 หลวงพ่อเปี่ยมเดินทางมาจากวัดดอนคัน ต.คูชูด อ.สทิงพระ จ.สงขลา ท่านเห็นว่าป่าช้าแห่งนี้(บริเวณวัดปัจจุบัน)เป็นที่สงบเหมาะแก่การตั้งเป็นสำนักสงฆ์ ชาวบ้านเรียกวัดนี้ว่า วัดใต้ เพราะตั้งอยู่บนต้นน้ำลำธาร เมื่อสำนักสงฆ์แห่งนี้เจริญขึ้น ชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาได้เข้าพิธีอุปสมบท และช่วยกันสร้างแม่น้ำลำคลองย (เป็นอุกเขปสีมา) เพื่อให้ในการอุปสมบทกรรม

พ.ศ. 2452 ย เมื่อหลวงพ่อบุญชราภาพมากแล้วจึงได้เดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ชาวบ้านจึงได้นิมนต์พระช่วย อินทสโร จากวัดข้างทองย เดิมท่านเป็นชาวปัตตานีย ให้มาเป็นพระกรรมอาจารย์ ย ย ย ย ในปีต่อมาพระช่วยได้รับแต่งตั้งเป็นพระอการช่วย และเป็นเจ้าอาวาสรูปแรกของวัด

พ.ศ. 2477 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

พ.ศ.2481 ท่านอธิการช่วยได้มรณะภาพลง พระเถื่อนและพระเซ่ง จากวัดเชิงแส จึงเข้ามาดูแลวัดระยะหนึ่ง และต่อมาในปี พ.ศ.2484 พระครูเขาเดิม วัดเขื่อนบางแก้ว เจ้าคณะวัดในสมัยนั้น ได้นิมนต์พระหม่อมมปาโล (พระครูพิมลชยานุรักษ์)จากวัดไตรนามใหญ่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดตะโหมดรูปที่ 2 ย ซึ่งท่านได้ดำเนินการสร้างอาคารเรียนและอุปัชฌายะโรงเรียนด้วย

พ.ศ.2510 พระครูหมุ่น ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดแม่ชีประชาราม หลังจากไปจำวัดเมื่อย ย ปีพ.ศ 2500 รวมทั้งพระปลัดจ้วน อดตมโนย

(พระครูอุทิศกิจจาทร) ย ที่ปกครองดูแลวัดใน ปี 2500 ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดตะโหนดและได้ดำริพัฒนาวัดมาจนถึงปัจจุบัน โดยท่านได้ติดต่อทางราชการขอเปิดเรียนระดับ ป.7 ขึ้นที่โรงเรียนวัดตะโหนด

ภายหลังมีการออกพระราชบัญญัติแลกเปลี่ยนกรณีสงฆ์กับเอกชนจึงทำให้สามารถดำเนินการสร้างอาคารเรียนจนสำเร็จ

พ.ศ.2516 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จเปิดห้องสมุดประชาชนที่วัดตะโหนดเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน

พ.ศ.2522 วัดได้ขยายอาณาเขตจากการอุทิศที่ดินจำนวน 2 ไร่ จากนายอ่องและนางจำเริญ

ไชยโยธาและพระปลัดจ้วนได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะตำบลชั้นตรี มีพระราชทินนามว่า พระครูอุทิศกิจจาทร

พ.ศ.2526 กรมศาสนาให้วัดตะโหนดเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง

พ.ศ.2530 กรมศาสนาให้วัดตะโหนดเป็นวัดพัฒนาดีเด่น และเมื่อกองธรรมสนามหลวงอนุมัติให้วัดตะโหนดเป็นสนามสอบธรรมสนามหลวงจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันวัดตะโหนดตั้งอยู่บนหมู่ที่ 3 ต.ตะโหนด อ.ตะโหนด จ.พัทลุง มีเนื้อที่ 26 ไร่ 3 งาน 2 ตารางวา มีธรณีสงฆ์ 1 ไร่ 3 งาน ปัจจุบันสถานแห่งนี้ยังคงเป็นที่เคารพนับถือบูชา ของชาวบ้านตะโหนด และชาวบ้านใกล้เคียง เป็นอีกหนึ่งในร่องเรื่องราวของเมืองตะโหนดที่เต็มไปด้วยมนต์เสน่ห์ที่ท่านต้องมาสัมผัสด้วยตนเอง (นายเจริญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘ ปริศนาคำทาย

ย ย ย ย ๑.๘.๑ ไ้อ้โหรเห็ดต้นเท่าลำเรือใบเห่เกลือไม่เม็ด = ต้นสน (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ๑.๘.๒ ไ้อ้โหรเห็ดต้นเท่าครกโลกตกเหม็นแสน = ต้นลาน (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๓ ไ้อ้โหรเห็ดเมื่อแกรงนอนเมื่ออนตมจุ่ม = ไม้ไผ่ (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๔ ไ้อ้โหรเห็ดต้นเท่าสายปั้งแตกกิ่งราหว่า = ส่าหว่าย (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๕ ไ้อ้โหรเห็ดพระอินทร์หน้าเขี้ยวพลัดลงมาเยี่ยวแตก = มะพร้าว (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๖ ไ้อ้โหรเห็ดสี่ตีนกินน้ำบอสูง = กระรอก (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๗ ไ้อ้โหรเห็ดแปดตีนเดินมาหลังคามุงสังสี = ปู (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๘ ไ้อ้โหรเห็ดไปเท่าบั้งนามาเท่าแม่ไก่ = แห (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๙ ไ้อ้โหรเห็ดต้นเท่าหม้อเป็นลูกขอเดียว = กล้วย (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๐ ไ้อ้โหรเห็ดมีตารอบหัวเอาตัวไม่รอด = สับปะรด (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๑ ไ้อ้โหรเห็ด ไม่มีแค้น ไม่มีชา เวลาไปมาใช้ปากเดิน = หอย (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๒ ไ้อ้โหรเห็ด สิบหูสองขา ทำฤทธาเอาขาแยงหู = ปีนัด (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๓ ไ้อ้โหรเห็ด จะว่ามีมันตักน้ำไม่ไซ้ เหาะเห็นเดินได้ หัวมากหวาแสน = นกตะกรุม (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๔ ไ้อ้โหรเห็ด หน้าสั้นพื้นขาว หางยาวที่สุด ไค้ท่ายไม้โคก ไม้ไซ้โลกมนษย์ = จอบ (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๕ ไ้อ้โหรเห็ด ตัวดำพื้นขาว หางยาวที่สุด ขึ้นบ่าป่าทุด = ขวาน (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๖ ไ้อ้โหรเห็ด เสตั้นเกาะฝา อ้าปากกินคน = มุ้ง (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๗ ไ้อ้โหรเห็ด นกกดตาแดง น้ำแห้งก็ตาย = ตะเกียง (นางนิต จันทรสร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๘ ไอ้โหรเหี้ยเด็กก็ไม่ใช่เด็ก เดินตอกแต่อยู่ข้างฝา = นาฬิกา (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๑๙ ไอ้โหรเหี้ย ตำหาหน้าสูงหวาดิน = ภูเขา (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๘.๒๐ ต้นไอ้โหร มีสองกอ = กก (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๙ คำนวน

ย ย ย ย ย ๑.๙.๑ ลอกอชายไฟ = ใช้พูดเพื่อตัดพ้อผู้ที่ยังมองไม่เห็นคุณค่าของตน แต่พอผิดหวังกับคนที่หวังเอาไว้ จึงค่อยหันกลับมาเห็นความสำคัญทีหลัง (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๙.๒ ข้างแล่นอย่ายุ่งหา = อย่าขัดขวางผู้มีอำนาจ (โ แล่นโ หมายถึง วิ่ง, โ ยุงโ หมายถึง จับหรือดึง) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๙.๓ คู้ยขونهاเข็บ = มีความหมายเดียวกับ โ พื้นผอยหาตะเข็บโ ในภาษาไทยกลาง ซึ่งตามพจนานุกรม หมายถึง คู้ยเข็บหาความที่สงบแล้วให้กลับเป็นเรื่องขึ้นมาอีก (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ๑.๙.๔ อยู่ไม่รู้วัน = ใช้ว่าคนที่เข้ม ๆ หรือไม่ค่อยรู้เรื่องราว มาจากอยู่ไม่รู้วันไม่รู้คืน (ส่วนใหญ่จะพูดย่อ ๆ ว่า อยู่ไม่รู้วัน) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๙.๕ เหลี่ยมลอกอลิด = ใช้กับคนที่มีเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราวคล้ายๆ กับมะละกอ (โ ลอกโ หมายถึง มะละกอ) ที่ถูกปอกเปลือก (โ ลิดโ หมายถึง ปอกเปลือก) ซึ่งเมื่อปอกไปมากๆ จะเกิดเหลี่ยมมุมมากขึ้นเรื่อยๆ จนนับไม่ถ้วน (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๙.๖ คัดต้องเปล่า = การทำอะไรซึ่งทำแล้วไม่เกิดผลอะไรต่อตนเองเลยแม้แต่น้อยเป็นการเสียแรงเปล่าๆ (เหมือนการผิดซ้ำด้วยกระดิ่งที่ไม่มีข้าวอยู่เลย โ คัดโ คือกระดิ่ง) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย ย ย ย ย ย ย ๑.๙.๗ ทั้งกินทั้งขอ ทั้งคุดห่อหลบเงิน = การดักดวงผลประโยชน์เข้าตัว (โ คุดห่อโ หมายถึง การนำข้าวใส่ภาชนะแล้วพาไปไหนมาไหน)เปรียบกับเมื่อบ้านไหนมีงานแล้วจะมีคนที่ทั้งกินส่วนที่เขากิน และยังไปขอเพิ่มและหอกลับบ้านไปอีก (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑๐ คำพังเพย

๑.๑๐.๑ ผักดีปลาดีหาชีวิตนอก ขี้เขี้ยวไม่ออกหาชีวิตใน = เมื่อมีสุขไปหาคนอื่นเมื่อได้รับทุกข์มาหาเรา (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑๐.๒ มอบสาดเรียงหมอน = พิธีอย่างหนึ่ง การแต่งงาน บางที่เรียกว่าเรียงสาด เรียงหมอน (สาด = เสื่อ) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑๐.๓ ผีตายโงโรงโม่ยาง = เขากันได้ในทางที่ไม่ดี คล้ายกับอีกสำนวนหนึ่งคือ ผีแห่งกับโง่ (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑๐.๔ ผู้เฒ่าตาบอดนอนกอดตำรา = หวงวิชา (ไม่มีประโยชน์กับตนแต่ขวางคนอื่น) (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๑.๑๐.๕ ผูกเรือกับญ่าปล่องลอย บักหลักบนกองแกลบ = ไม่หลักปักชี่โคลน (นางนิต จันทรสาร ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๒. อมฺขปาฐะ

๒.๑ ประเพณี

ย ย ย ย ย ๒.๑.๑ ประเพณีสองศาสนา

ประเพณีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ วิถีสงครานดั้งเดิมซึ่งชาวบ้านร่วมกันจัดในลานวัดตะโหนด คุณจะพบกับประสบการณ์งานวัดแบบดั้งเดิม การเล่นน้ำสงครานต์ รำวงยุคโบราณ การประกวดต่างๆ ชมพื้นบ้านเช่น ชนมมด ชาวเกรียบว่าว ชนมจาก ฯ อีกหลายๆ อย่างสาธยายไม่หมด ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านจะมารวมตัวกันที่ลานวัดแห่งนี้ ซึ่งวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมนี้น่าดูที่เห็นไม่ได้ เราได้รับความรู้จากพิธีสมเกียรติ อีกมากมาย อีกที่หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของสองศาสนา นั่นคือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ที่อำเภอตะโหนดจะมีสถานที่หนึ่งซึ่งเรียกว่าหลักสองศาสนา เป็นที่ฝังศพของทั้งสองศาสนาซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน บรรพบุรุษมีสองเชื้อสาย

เมื่อเสียชีวิตถึงเวลาที่ต้องประกอบพิธีทางศาสนา ญาติทั้งสองฝ่ายจะมาทำพิธีอยู่ร่วมกัน เช่นผู้ตายนับถือพุทธจะมีการสวดพระทางศาสนาพุทธก่อนโดยญาติที่เป็นมุสลิมก็มานั่งอยู่ด้วย หลังจากพิธีสวดพระเสร็จจึงได้ฝังตามพิธีของศาสนาอิสลามและมีข้อตกลงว่าในบริเวณดังกล่าวหากมีการเลี้ยงอาหารก็จะให้เกียรติกันไม่นำอาหารที่ประกอบด้วยหมูเข้ามาในพื้นที่นั้น และทำให้ทุกคนรักใคร่อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข นอกจากนี้ยังมีหลักทวดบรรพบุรุษที่เชื่อกันว่าหากใครทำการสิ่งใดที่เป็นเรื่องไม่ถูกต้อง แล้วยำมานั่งหน้าหลักทวดให้พูดความจริงแล้ว จะไม่กล้าพูดโกหก ซึ่งนั่นเป็นความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่ดีของคนในพื้นที่ (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๒.๒ อาหาร

ย ย ย ย ย ๒.๒.๑ สะตอกุ้งกะปิ

ย ย ย ย ย ส่วนผสม

๑. สะตอ ๑ ซีด

๒. กะปิ ๑/๒ ช้อนโต๊ะ

๓. กุ้งสด ๑ ซีด

๔. กระเทียมกลีบเล็ก 6 กลีบ

๕. หอมแดง ๒ หัว

๖. น้ำตาลทราย ตามชอบ

๗. น้ำมันงา ๑/๒ ช้อนชา

๘. น้ำมันพืช ๒ ช้อนโต๊ะ

๙. พริกเหลืองหรือพริกชี้หูแดงสด ๗ เม็ด

วิธีปรุงเครื่องแกง

นำกระเทียม กะปิ พริก และหอมแดง โขลกรวมกัน ให้ละเอียด แต่นี้ก็ได้พริกแกงสำหรับผัดสะตอรสชาติที่จัดจ้าน

วิธีทำผัดสะตอ

๑. กระทะตั้งไฟ ใส่น้ำมันพืชพอร้อน นำเครื่องแกงที่ตำไว้ผัดจนเริ่มมีกลิ่นฉุน สังเกตได้จากคนรอบข้างจะเริ่มจาม ถ้าไม่จามต้องตำพริกใส่ลงไปอีก

๒. ใส่อุ้งซี้อย่างที่ล้างให้สะอาด เด็ดหัวและผ่าหลังให้เรียบร้อย รอสักครู่

๓. เมื่อกุ้งเริ่มสุกโดยดูได้จากตัวกุ้งเริ่มเปลี่ยนสีจากสีใสๆ เป็นสีส้มอ่อนๆ ใส่น้ำมันงาเพื่อให้สะตอคงสีเขียวที่นำรับประทานไว้ เสร็จแล้วสะตอลงผัดใส่น้ำตาลทราย 2-3 หยิบมือเป็นอันเรียบร้อย ตักใส่จานพร้อมข้าวสวยร้อนๆ (นางนงนุช มนทอง ย ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๒.๒.๒ น้ำพริกกุ้งสด

ส่วนผสม ย ย ย ย ย

๑. กุ้งขนาดกลาง ๘-๑๐ ตัว (ล้างทำความสะอาด, แกะเปลือกและหันหยาบ)

๒. กระเทียมปอกเปลือก ๑ ช้อนชา

๓. หอมแดง ๓ ลูก

๔. มะเขือพวง ๒๐ กรัม

๕. กะปิ ๑ ช้อนชา

๖. พริกขี้หนู ๓-๕ เม็ด (ปรับเพิ่ม/ลด ตามความชอบ)

๗. น้ำตาลปีบ ๑ ช้อนโต๊ะ

๘. น้ำปลา ๑ ๑/๒ ช้อนโต๊ะ

๙. น้ำมะนาว ๒ ช้อนโต๊ะ

๑๐. ไข่ต้ม, ผักสดหรือผักหนึ่งสำหรับทานกับน้ำพริก (ถั่วฝักยาว, กะหล่ำปลี, แดงกวา, อื่นๆ)

ย วิธีทำที่ละขั้นตอน

๑. นำกุ้งไปลวกในน้ำเดือดจนสุก นำออกมาสะเด็ดน้ำ พักไว้

๒. นำพริกขี้หนู, หอมแดงและกระเทียมไปคั่วในกระทะจนหอม จากนั้นจึงนำไปตำในครกพร้อมกะปิ จนส่วนผสมทั้งหมดเข้ากันเป็นเนื้อเดียว

๓. ปั่นรสด้วยน้ำตาล, น้ำปลาและน้ำมะนาว จากนั้นจึงเติมน้ำพริกและมะเขือพวงลงไป ทำให้ส่วนผสมเข้ากัน (ระวังอย่าให้เนื้อกุ้งและ จะไม่นำทาน)

๔. ตักน้ำพริกใส่ถ้วย เสริฟพร้อมผักสด (หรือผักหนึ่ง), ไข่ต้มและข้าวสวยร้อนๆ (นางนงนุช มนทองย ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๒.๒.๓ แกงส้มปลากดหน่อไม้ดอง

๑. เครื่องปรุง ส่วนผสม

๒. เนื้อปลากด

๓. พริกแห้ง ๑ ช้อนโต๊ะ

๔. หอมแดง ๑ ช้อนโต๊ะ

๕. เกลือ ๑ ช้อนชา

๖. กระชาย ๑ ช้อนโต๊ะ

๗. กระเทียม ๑ ช้อนชา

๘. กะปิ ๑ ช้อนโต๊ะ

๙. น้ำมะขามเปียก ๒ ช้อนโต๊ะ

๑๐. น้ำตาลปีบ ๑ ช้อนโต๊ะ

๑๑. น้ำปลา ๑ ช้อนโต๊ะ

๑๒. หน่อไม้ดองหั่นเป็นชิ้นบางๆ ๕ ช้อนโต๊ะ

๑๓. ใบมะกรูด ๒ ใบ

๑๔. พริกสดซอยเฉียง ๒ เม็ด

วิธีทำแกงส้มปลากดหน่อไม้ดอง

- เตรียมพริกแกง โดย โขรก พริกแห้ง กระเทียม หอมแดง เกลือและกระชาย โขรกให้ส่วนผสมละเอียดเข้ากัน
- ต้มน้ำซุบให้เดือด จากนั้นใส่พริกแกงที่โขรกไว้ลงไป ปรงรสด้วย น้ำตาล น้ำปลา และน้ำมะขามเปียก ต้มต่อให้เดือด
- ใส่ปลาลงไป พร้อมด้วยหน่อไม้ดอง และใบมะกรูด ต้มให้เนื้อปลาสุก
- เสิร์ฟใส่ชาม โรยหน้าด้วยพริกสด (นางนงนุช มนทองย ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๒.๒.๔ แกงไตปลาใส่กะทิ

เครื่องปรุง

- เนื้อปลาทุ หรือ ปลาโอ หรือ ปลาช่อนย่าง ก็ได้ ปริมาณตามชอบ ยิ่งเยอะยิ่งอร่อย
- กะทิ ๑ ถ้วย
- น้ำ ๑ ถ้วย
- ไตปลา ๑/๔ ถ้วย
- ส้มแขกหรือมะขามเปียก ๓ ช้อน
- น้ำตาลปี๊ป ๑ ช้อนโต๊ะ
- ใบมะกรูดซอย ๕ ใบ
- ผักตามชอบ เช่น พักทอง มะเขือยาว มะเขือเปราะ

เครื่องแกง

- พริกขี้หนูแห้งตามชอบ แต่ที่ใส่คือ ๕-๗ เม็ด
- กระเทียมไทยกลีบเล็ก ๑๐ กลีบ (กลีบใหญ่ ๔-๕ กลีบ)
- หอมแดงหั่น ๔-๕ หัว
- พริกไทยดำเม็ด ๑๐-๑๕ เม็ด
- ตะไคร้ ๒-๓ ต้น ซอยละเอียด
- ขมิ้นสดหั่นแฉ่น ๓-๕ แฉ่น
- ข่า ๑ ช้อนโต๊ะ ซอยละเอียด (อย่าใส่เยอะเกินไป แกงจะเผื่อนและขาลิ้น)
- ผิวมะกรูดหั่นละเอียด ๑ ช้อนชา
- เกลือป่น ๑/๔ ช้อนชา
- กะปิ ๑ ช้อนโต๊ะ

วิธีปรุง

๑. ใส่กะทิประมาณ ๑/๒ ถ้วยและส้มแขกหรือมะขามเปียกลงไปใหม่ รอจนเดือด (ต้องใช้เวลาคั้นสักครู่สเปรี้ยวจึงจะออกมาจากส้มแขก)
๒. ใส่ไตปลาลงไป ต้มจนสุก (อาจจะเพิ่มได้ หากรสชาติของแกงไตปลายังไม่เค็มพอ)
๓. ใส่พริกแกงลงไปละลายในน้ำไตปลาที่สุกแล้ว คนให้เข้ากัน ต้มต่อจนเครื่องแกงสุกหอมฟุ้ง
๔. ใส่เนื้อปลาล่างลงไป คนให้เข้ากัน และรอเดือดอีกครั้ง
๕. ใส่ผักลงไป
๖. ปรงรสด้วยน้ำตาลปีบ ให้รสชาติออกเปรี้ยวเล็กน้อย
๗. ใส่ใบมะกรูดลงไป
๘. ใส่กะทิที่เหลือลงไป เคี่ยวต่อไปอีกจนงวดขึ้น (ยิ่งข้นยิ่งอร่อย)
๘. ตัดเสิร์ฟได้เลย เสริฟพร้อมผักสด และอาจทานพร้อมกับ ไช้เสี้ยว หรือไข่ต้มก็อร่อยมาก (นางนงนุช มนทองย ให้ข้อมูลเมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๓. ผสม มีทั้งมุขปาฐะและอมุขปาฐะ

๓.๑ โนราห์

ย ย ย ย ย ย โนรา หรือ มโนห์รา (เขียนเป็น มโนรา หรือ มโนราห์ ก็ได้) เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สืบ ทอดกันมานานและนิยมกันอย่างแพร่หลายใน ภาคใต้ เป็นการละเล่นที่มีทั้งการร้อง การรำ บางส่วนเล่นเป็นเรื่อง และบางโอกาสมีบางส่วน แสดงตามคติความเชื่อที่เป็นพิธีกรรม

โนรา เป็นศิลปะพื้นเมืองภาคใต้เรียกว่า โนรา แต่ คำว่า มโนราห์ หรือ มโนห์รา นั้น เป็นคำที่เกิด ขึ้นมาเมื่อสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยการนำเอา เรื่อง พระสุธน-มโนราห์ มาแสดงเป็นละครชาตรี จึงมีคำเรียกว่า มโนราห์ ส่วนกำเนิดของโนรานั้น สันนิษฐานกันว่าได้รับอิทธิพลจากการ ร่ายรำของอินเดียโบราณก่อนสมัยศรีวิชัย ที่มาจากพ่อค้าชาวอินเดีย สังเกตได้จากเครื่องดนตรีที่ เรียกว่า เบ็ญจสังคีตซึ่งประกอบใหม่ จึง ทับ กลอง ปี่ โน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีโนรา และท่ารำของโนรา อีกหลายท่าที่ละม้ายคล้ายคลึงกับการรำของ ทางอินเดีย และเริ่มมีโนราเป็นกิจลักษณะขึ้นเมื่อ ประมาณปี พุทธศักราชที่ ๑๘๒๐ ซึ่งตรงกับสมัยสุโขทัยตอนต้น

เชื่อกันว่าโนราเกิดขึ้นครั้งแรกที่ หัวเมืองพัทลุง ปัจจุบันคือ ตำบล บางแก้ว จังหวัด พัทลุง แล้ว แพร่ขยายไปยังหัวเมืองอื่นๆของภาคใต้ จน ไปถึงภาคกลาง และกลายเป็นละครชาตรี และจังหวัด ตะลุง ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดนี้ โนรา เกิดขึ้นในราชสำนักของพัทลุงซึ่งมีตำนานเล่า กันมาว่า เจ้าเมืองพัทลุง มีชื่อว่า พระยา สายฟ้าพาด มีลูกสาวที่ชื่อ ศรีมาลา ซึ่ง มีความสามารถในการรำมาก ได้เกิดตั้งครมโดยที่ยังไม่ได้แต่งงาน เชื่อกันว่า เป็นท้องกับเทวดา พระยาสายฟ้าพาดเห็นดั่ง นั้นก็โกรธมาก สั่งให้นางศรีมาลาไป ลอยแพในทะเล (คือ ทะเลสาบสงขลา) และ แพ้ได้ไปติดที่เกาะใหญ่ นางศรีมาลา ก็ ได้ให้กำเนิดลูกชาย โดยตั้งชื่อว่า เทพสิงหล ซึ่งมีนิสัยความว่า ลูกของเทวดา นางศรีมาลา ได้ฝึกให้เทพสิงหลฝึกรำรำ ซึ่งเทพสิงหล ก็สามารถรำรำได้สวยงามมาก และรำรำ มีชื่อเสียงมากที่เกาะใหญ่ จนรู้ไปถึง หูพระยาสายฟ้าพาด ซึ่งพระยาสายฟ้า พาดก็ยังไม่รู้ว่าหลานตัวเอง ก็ได้ เหยื่อไปรำในราชสำนัก ฝ่ายนางศรีมาลานั้น ก็น้อยเนื้อต่ำใจเมื่อครั้งที่ถูกลอยแพ ก็บอกกับคนที่มาติดต่อกว่า โนราคะ นี้จะไปรำได้ แต่ต้องไปรำข้างตึก แต่ริมฝั่งที่ลงจากเรือจนถึงตึกนั้น พระยาสายฟ้าพาดก็ตอบตกลง ดั่งนั้น เทพสิงหลจึงไปรำในราชสำนัก เทพสิงหลรำ ได้สวยงามมาก จนพระยาสายฟ้าพาดก็ ตกตะลึงในความสวยงาม จึงถอดเครื่องทรงที่ ทรงอยู่ให้กับเทพสิงหล แล้วบอกว่า "เครื่อง แต่งกายกษัตริย์ชุดนี้มอบให้เป็นเครื่องแต่งกาย ของโนรานับแต่นี้เป็นต้นไป" เทพสิงหลจึง บอกว่าแท้จริงแล้วเป็นหลานของพระยาสาย ฟ้าพาด พระยาสายฟ้าพาดจึงรับโนราไว้ในราชสำนักและให้สิทธิแต่งกายเหมือนกษัตริย์ทุก ประการ (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๓.๒ หนึ่งตะลุง

หนึ่งตะลุง คือ ศิลปะการแสดงประจำท้องถิ่นอย่างหนึ่งของภาคใต้ เป็นการเล่าเรื่องราวที่ผู้ร้องเป็นนิยาย ดำเนินเรื่องด้วยบทร้อยกรองที่ขับร้องเป็นสำเนียงท้องถิ่น หรือที่เรียกกันว่าการ "ว่าบท" มีบทสนทนาแทรกเป็นระยะ และใช้การแสดงงาบนจ้อผ้าเป็นสิ่งดึงดูดสายตาของผู้ชม ซึ่งการว่าบท การสนทนา และการแสดงงาบนนี้ 25นาหยหนึ่งตะลุงเป็นคนแสดงเองทั้งหมด

หนึ่งตะลุงเป็นมหรสพที่นิยมแพร่หลายอย่างยิ่งมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะในยุคสมัยก่อนที่จะมีไฟฟ้าใช้กันทั่วถึงทุกหมู่บ้านอย่างในปัจจุบัน หนึ่งตะลุงแสดงได้ทั้งในงานบุญและงานศพ ดั่งนั้นงานวัด งานศพ หรืองานเฉลิมฉลองที่สำคัญจึงมักมีหนึ่งตะลุงมาแสดง ให้ชมด้วยเสมอแต่เมื่อเวลาผ่านไป หนึ่งตะลุงกลับกลายเป็นความบันเทิงที่ต้องจัดหาในราคาที่ "แพงและยุ่งยากกว่า" เมื่อเทียบกับภาพยนตร์ เพราะการจ้างหนึ่งตะลุงมาแสดง เจ้าภาพต้องจัดทำโรงหนึ่งเตรียมไว้ให้ และเพราะหนึ่งตะลุงต้องใช้แรงงานคน (และมีมือ) มากกว่าการฉายภาพยนตร์ ค่าจ้างต่อคืนจึงแพงกว่า ยุคที่การฉายภาพยนตร์เฟื่องฟู หนึ่งตะลุงและการแสดงท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น มโนราห์ ร้องเง็ง ฯลฯ ก็ซบเซาลง ยิ่งเมื่อเข้าสู่ยุคที่ทุกบ้านมีโทรทัศน์ดู ละครโทรทัศน์จึงเป็นความบันเทิงราคาถูกลงและสะดวกสบาย ที่มาแย่งความสนใจไปจากศิลปะพื้นบ้านเสียเกือบหมด

ปัจจุบัน โครงการศิลปินแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแสดงหนังตะลุงให้แก่ชนรุ่นหลัง เพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่านี้ให้คงอยู่สืบไป

รายชื่อตัวละครในหนังตะลุง

๑. ฤาษี (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๒. พระอิศวร (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๓. เจ้าเมือง (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๔. นางเมือง (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๕. พระเอก ย (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๖. นางเอก (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๗. อ้ายเท่ง (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๘. อ้ายหนุ่ย (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๙. นายยอดทอง (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๑๐. นายสีแก้ว (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) ย ย ย
๑๑. นายสีแก้ว (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๑๒. นายโถ (นายจรัญ มนทอง ให้ข้อมูลเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

ย

ย

นามานุกรม

ย ย ย ย ย ย ย ย กิตติยา ลั่นศรี ย เพศชาย เกิดวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๙๓ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง โทร ๐๘๔๘๗๗๔๑๘๓ ให้ข้อมูลมโนลัทธิต์ มนทอง เมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ย ย ย ย ย ย ย ย จรัญ มนทอง เพศชาย เกิดประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๙ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๒๕๒ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง ไม่มีเครื่องมือสื่อสารย ให้ข้อมูลมโนลัทธิต์ มนทอง เมื่อ ๓ย พฤศจิกายน ๒๕๕๙

จรัญ มนทอง เพศชาย เกิดวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๘๙ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง โทร 086-2992679 ให้ข้อมูลมโนลัทธิต์ มนทอง เมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ย ย ย ย ย ย ย ย เจื่อน มนทอง เพศชาย เกิดประมาณ พ.ศ. ๒๕๘๙ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๒๕๒ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง ไม่มีเครื่องมือสื่อสารย ให้ข้อมูลมโนลัทธิต์ มนทอง เมื่อ ๓ย พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ย ย ย ย ย ย ย ย ทศพร สิ้นศรัย เพศชาย เกิดวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๙ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๒๐๓ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง โทร ๐๙๓๗๓๗๔๘๐๑ ให้ข้อมูลมโนลัทธิต์ มนทอง เมื่อ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ย ย ย ย ย ย ย ย หนุน มนทอง เพศหญิง เกิดวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๘๙ หมู่ที่ ๙ บ้านนาตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง โทร 086-2992679 ให้ข้อมูลมโนลัทธิต์ มนทอง เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

ย ย ย ย ย ย ย นิด จันทรินทร์ เพศหญิง เกิดประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๗ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๒๕๓ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง
ไม่มีเครื่องมือนิติสารย ให้ข้อมูลนิติกรรม มนทอง เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

บัทมากร ชำนาญอักษร เพศชาย เกิดวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๒๕๔ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง โทร
๐๖๒๒๓๖๐๖๙๒ ให้ข้อมูลนิติกรรม มนทอง เมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

วิญดา จันทรินทร์ เพศชาย เกิดวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ภูมิลำเนาจังหวัดพัทลุง อยู่ที่ ๘๙ หมู่ที่ ๙ บ้านตะโหมด ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง โทร
๐๙๕๗๘๗๓๔๐๕ ให้ข้อมูลนิติกรรม มนทอง เมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

[คดีชน](#) : คดีชนวิทยาย